

Barbara FILIPEK
Włodzimierz OPOKA

Gabriel NOWAK
Marek BEDNARSKI

Jacek SAPA
Małgorzata ZYGMUNT

ELEMENTY FARMAKOLOGII OGÓLNEJ
I WYBRANE ZAGADNIENIA
Z ZAKRESU FARMAKOTERAPII BÓLU

Copyright by Barbara Filipek, Gabriel Nowak, Jacek Sapa,
Włodzimierz Opoka, Marek Bednarski, Małgorzata Zygmunt &
ZOZ Ośrodek UMEA Shinoda-Kuracejo

Kopiowanie w całości i fragmentach niedozwolone.

Wydanie I, Kraków, kwiecień 2009

AUTORZY :

prof. dr hab. Barbara FILIPEK
prof. dr hab. Gabriel NOWAK
dr n. farm. Jacek SAPA
dr n. farm. Włodzimierz OPOKA
dr n. farm. Marek BEDNARSKI
dr n. farm. Małgorzata ZYGMUNT

Skład komputerowy:
Jacek Sapa

Projekt okładki:
Anna Krzywda

Wydawnictwo:
Zakład Opieki Zdrowotnej
Ośrodek UMEA Shinoda-Kuracejo
31-851 Kraków
os. Albertyńskie 1-2
e-mail:umea@interia.pl

ISBN 83-923432-7-1

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	5
1. Podstawy farmakologii ogólnej	7
1.1. Pojęcia ogólne z zakresu farmakologii - historia odkryć najważniejszych leków, definicja i podział leków, powstawanie i zasady badania nowych leków	7
1.2. Losy leku w ustroju - podstawowe pojęcia z zakresu farmakokinetyki	10
1.3. Mechanizmy działania leków - podstawowe pojęcia z zakresu farmakodynamiki	20
1.4. Interakcje leków - wzajemne oddziaływanie między jednocześnie zastosowanymi lekami	25
1.5. Działania niepożądane leków	28
1.6. Uzależnienia lekowe i substancje uzależniające	30
1.7. Wpływ leków na wyniki badań laboratoryjnych	31
1.8. Ocena kosztów farmakoterapii-podstawowe pojęcia z zakresu farmakoekonomiki	34
1.9. Farmakopea Polska jako źródło wiedzy o lekach i substancjach farmakopealnych	37
2. Farmakoterapia i postępowanie wspomagające w ostrych i przewlekłych reakcjach bólowych	40
2.1. Patofizjologia bólu - mechanizmy powstawania bólu ostrego, przewlekłego i neuropatycznego	40
2.2. Niesteroidowe leki przeciwzapalne i przeciwbólowe-podział, mechanizm działania oraz efekty niepożądane	43
2.3. Farmakologia i kliniczne zastosowanie opioidowych leków przeciwbólowych	46
2.4. Leki miejscowo-znieczulające, miorelaksujące i koanalgetyki-rola w łagodzeniu reakcji bólowych	49
2.5. Postępowanie terapeutyczne w zespołach bólu ostrego i przewlekłego - ból pourazowy, ból w obrębie narządu ruchu (bóle mięśni, stawów, kręgosłupa) oraz farmakoterapia w schorzeniach reumatycznych	53
2.6. Preparaty witaminowo-mineralne, suplementy diety i produkty naturalne w leczeniu schorzeń o podłożu zapalnym z towarzyszącym bólem	55
2.7. Biopierwiastki i ich rola w terapii	58
Wybrane pozycje literaturowe	63

WPROWADZENIE

Współczesny bardzo dynamiczny rozwój nauk farmaceutycznych i w konsekwencji rejestracja niezliczonej ilości nowych produktów leczniczych, reklamowanych w środkach masowego przekazu może być przyczyną dezorientacji przeciętnego pacjenta co do ich skuteczności i bezpieczeństwa. Oprócz lekarzy i farmaceutów istotną rolę uzupełniającą w edukacji dotyczącej farmakoterapii powinni odgrywać inni przedstawiciele zawodów medycznych w tym rehabilitanci i fizjoterapeuci. Kontakt z rehabilitowanym pacjentem, najczęściej z dolegliwościami bólowymi w obrębie narządu ruchu, z racji często zadawanych przez niego pytań dotyczących skuteczności dostępnych środków p/bólowych, wymusza na tej grupie pracowników medycznych posiadanie dostatecznej wiedzy farmakologicznej warunkującej udzielenie prawidłowej informacji. Prawidłowa i zrozumiała informacja dotycząca stosowanego leku jest gwarantem skutecznej i bezpiecznej terapii.

Poniższe opracowanie jest wprowadzeniem do kursu z zakresu podstawowych wiadomości dotyczących leku ze szczególnym uwzględnieniem aspektów farmakoterapii bólu. Konstrukcja tematyczna, zgodna z programem przewidzianego kursu pozwala traktować niniejsze opracowanie jako pewne streszczenie czy też zasygnalizowanie problemów, które będą stanowić tematykę wykładów.

Materiały szkoleniowe dla rehabilitantów, fizjoterapeutów, masażystów i innych pracowników ochrony zdrowia z pewnością nasuną czytelnikowi szereg pytań i wątpliwości, które - jak to założono - będą stanowiły inspirację do podejmowania dyskusji w trakcie kursów.

dr n. farm. Jacek Sapa

